

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) zneso vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Slovaki.

Inako se mora storiti vsakemu Slovanu, kadar se spomni pesmi: — „Oj Slovani, kje so vam rojaki? — oj Slovani, kje so vaše meje? — oj Slovani „sluge“ narodov!“ — Žalosten pogled! Sluge narodov! Tu Madjar davi krotkega Slovaka, tihega Rusina, bujnega Srba; — ondi Nemec, nikdar siti, vrv zdriguje okolo vratu Poljakom in drugim; — zopet ondi Turek s kolenom kleči na prsih krotkega Bolgara in tihega Bosnjaka. Slovanin — trpin!

Poglejmo, kako ubogi Slovaki — ki sebe imenujejo Slovence, in svoj jezik slovenski — stočejo pod batino brkastih Madjarov.

Madjarov je mala peščica, zato se boje — in boje po pravici — da se ne bi vtopili v slovanskem morju, ki jih obdaja. Temu hote priti v okom s tem, da bi se hitro pomnožili. Zato madjarijo na vse pretege Slovake, Rusine, Srbe, Slovence, Nemce in druge narode v madjarorszagu. V svoji nebotični oholosti so prepričani, da je pomadjarjenje Slovanov ne le mogoča, ampak tudi lahka stvar. Leta 1843. je Szecsény v Presburku rekel: „Censeo, Slavos uno aevo madyarisari posse.“ Vse škripce navijajo, da bi dosegli svoj namen. Madjarijo tako, kakor je le moči barbarom. Madjarščina se kot diplomatični, edinoveljavni jezik rine v šole, v urade, na železnice, celo v cerkve. Kdor ne zna madjarski, je barbar, ki ni sposoben za državno službo; kdor zna pa madjarski in je madjarskega mišljenja — pri nas staatsbürgerliche Haltung — ta je olikanec spo-

soben za vsako službo. Srbski gimnazij hote zatreti, da zraven zidajo za Srbe madjarski; nemške in slovaške gimnazije so spremenili v madjarske. Le pred Hrvati imajo respekt! Menda jim Jelačić po ušesih brenči.

Najhujše se pa godi Slovakom, katerih je kake tri ali štiri milijone. Tem najbolj barbaro nakladajo madjarski komat, češ, Slovak je živina, ali — kakor se je neki Madjar lepo izrazil — Slovak ni človek. Slovaški jezik je skoro čisto enak českemu, tako da bi lahko Slovaki in Čehi imeli eno literaturo, kar pa žalibog ni. Slovakom je na stežaj odprta česka literatura, po tem takem jim čisto nič ni treba madjarske literature, ker ta ni večja od česke.

Na Slovaškem je veljavni jezik edino le madjarski; slovaški je preganjan kakor zelen pajek. Slovansko mišljenje se hoče ondi od Madjarov popolnoma zatreti in madjarsko vcepiti. Le dva dogodjaja madjarskega barbarstva. Katoliški župnik Kmet ni hotel pred sodnijo madjarsko pričevati, obsojen je bil za 50 gold. Govori madjarski, ali pa plačaj! Neki prost Slovak je v Trenčinu te dni zapel tudi pri nas znano pesem: Šablenka brušena — to je moja žena — neumrem na slame, umrem na poli — panduri ga zgrabijo in hajdi v luknjo z njim. To je svoboda! Prav res: „extra Hungariam non est vita, et si est vita, non est ita.“ — barbarska latinščina, barbarsko življenje. Pa prestopimo na imenitnejše delovanje madjarske silovitosti!

Slovaki so si iz vlastnih žuljev napravili „Matico slovensko“, „Spolek sv. Vojteha“ in

tri slovaške gimnazije: v Veliki Revuci, Turčanskem sv. Martinu in v Klašteru, da bi se hitreje izobraževali. Da so Madjari čukasto gledali na to pohlevno gibanje slovaško, razume se samo ob sebi. „Matici slovenski“ so hoteli vrat zaviti, predno je stopilav življenje, pa tudi kasneje so ji vedno metali polena pod noge. Zdaj so sekiro nastavili na slovaške gimnazije, da bi Slovake laže narodno ubili.

V Banski Bistrici so 15. aprila nekteri Slovanožrci sklenili, da se imajo ti „panslavistični, domovinoizdajalski in nevarni gimnaziji odpraviti ali pa spremeniti v madjarske.“ Zagnali to krik po vsem Ogorskem, naj bi vsi Madjari in madjaroni izrekli: „proč s slovaškimi gimnaziji!“ Madjari in njih listi so zapili: „proč s temi gimnaziji, kjer se goji panslavizem in rusizem, ki hoče Ogre izdati v roke Rusom!“ Ministerstvo pošlje brez obotavljanja preiskovalce na dotične gimnazije, da najdejo zločine izdajalstva. V Klašteru je inkvizitor celi teden stiskal in stiskal po pogubnem panslavizmu, izpraševal je direktorja, učitelje, dijake in druge ljudi, revež si je skoro jezik in noge odbrusil, ali našel ni nikakoršnega povoda, da bi se gimnazij postavno uničil. Sporočil je gospodom Madjarom sledeče zločine, ktere je staknil pri trudapolnem preiskovanju: 1) pri službah Božjih se poje slovenski in latinski, pa ne madjarski; 2) da mladina vsak dan moli za papeža, za starše svoje in dobrotnike ustava, pa ne za domovino in kralja; 3) da so zapisniki in razredne knjige pisane slovenski; 4) da so napisi na sešitkah dijakov

Podlistek.

„Slovenec“ naročnikom.

Bliža se nam druga polovica tekočega leta, tedaj spet čas za naročevanje. Marsiktera želja je bila izrečena v preteklem polletju in tudi marsiktero prašanje postavljeno zarad „Slovenca“; naj toraj sledi očitno, pa tudi odkritosrčen odgovor.

More li „Slovenec“ živeti in se sam zdržati? Da more živeti, spričevanje tega je, ker vsak teden naročnikom dohaja, kadar „gospodski“ preveč ne dopade. Reči pa moramo, v denarjih mu ne bo nič kaj ostajalo. Res, vse je poravnano, ne grošiča ni dolžan; ali za delavce mu le silo malo ostaja, in to je napaka. Dela je toliko, da nobeden ne vé, kateri ne skuša; ne zadostuje le eden ali drugi, ampak treba je mnogo in raznih delavcev. Treba je dandanašnji zlasti stalne pisovalce plačevati, ker pri vsih časnikih, ki po večkrat izhajajo, stalnih dopisovalcev imeti je navada in potreba; če se plačuje le malo ali nič ne, se vir dopisov lahko usuši. Koliko je manjših

potrebščin, oskrbovanje tržne cene itd., malenkosti, ki pa le morajo biti.

Naj nam tedaj naročniki zvesti ostanejo, pa tudi se potrudijo še drugih pridobiti, kjer koli je mogoče. Znabiti še marsikdo bi si „Slovenca“ naročil, ko bi za-nj vedel. Zlasti po krčmah — koliko se obrekuje in čenča; mar bi „Slovenca“ v roke vzeli! Koliko je pohujšanja po časopiših, po govorjenji, po izgledih! Kako ne, če jih nikdo ne zavrne? Dandanašnji ne zadostujejo več le pridige in krščanski nauki po cerkvah. „Časi so hudi“, treba je vse sile natezati. Kar je nekdanje zadostovalo, ne zadostuje več. Kteri tega ne ve, ne umeva duha časa.

Pripoznati moramo in tudi radi pripoznavamo, da se v tej reči veliko zgodi. Zarad mnogih okoliščin nikjer denarja ne ostaja, pa vendar v marsiktero duhovnijo po 12—15 „Slovencev“ dohaja. Duhovniki, ki po dva, trije pod eno streho bivajo, imajo večkrat vsaki svoj list. Gotovo, to je lepa darežljivost, zlasti ker pri vsem tem je treba še drugih časnikov. Ravno tako jih je mnogo po Ljubljani in po drugih mestih, ki imajo svojega „Slovenca“, dasi bi ga lahko dobivali po kavarnah, ali kot družbeniki v raznih družbah. Tudi jih je

mного, ki imajo po 2, 3 liste. Res, lepa darežljivost! še enkrat rečem. Le želeti je, naj bi bilo več tacih. Saj brez darežljivosti tako ni nič dobrega, zlasti v tih časih še manj. Zato se nam pa tudi čudno zdi, da jih je nasproti še toliko, kteri ne umevajo, kaj časi in okoliščine zahtevajo. Kaj hočemo reči n. pr. o marsikterih župnijskih stanovanjih, v katerih vidiš morebiti „Laibacherico“, „Triesterico“, „Tagespošto“ ali kaj enacega, ne pa „Slovenca“!

A koliko je drugih, ki vedno naštevajo, koliko imajo potreb, da tedaj ne morejo tudi „Slovenca“ imeti. Bodo pač taki ljudje kaj dobrega izvršili, katerim se vsaki groš za dobro reč smili, ali pa kteri sovražno časnikarstvo celó denarno podpirajo? Ali kteri se poštenega časnika celó sramujejo? Gotovo, taki časa ne umevajo, ter s svojo nedoločnostjo mnogo več škode cerkvi delajo, kakor očitni sovražniki. „Imate tudi vi farovski list?“ praša šaljivo pa malo previdno neki liberalec nedavno župnika, kterege gostoljubnost je ravno vžival. „Da, tudi, Vam mar ni všeč?“ mu odverne. „Glejte, vince in slanina, ktero Vam dobro diši, je tudi farovško“. Če mu je potem še dalje farovško vince dišalo, ali ne, ali je znabiti bilo previsoko za njega obešeno ter mu kakor grozd

slovenski; 5) da profesorji mej seboj govore le slovensko; 6) da se dijakom odsvetuje govoriti med seboj madjarski; 7) da se jim je kedaj reklo, naj bodo narodnjaki; 8) da profesorji madjarščino imenujejo tuj jezik; 9) da so pred tremi leti dijaki peli pesem: „Vzbud se, Tatranec!“ 10) da med deklamacijami ni madjarsko-narodnih kotov, da — ob kratkem — na gimnaziju ni madjarskonarodnega duha.

To so tisti zločini! Strmi svet! In pri onih dveh bodo gotovo tudi taki. Kakor je videti, nikakega vzroka ni, da bi se slovaški gimnaziji obsodili k smrti, pa bržkone da bodo pomadjarjeni, saj madjaron ne praša, kaj je prav in kaj ni prav. Toliko slovaškim gimnazijem so že vcepili madjarski jezik in prilepili madjarske brke, zakaj ne bi še tem trem?! Kdo bi se pognal za Slovaka! Nemci so sicer zapopotali in zarožljali s Kraljevim Gradcem in Sedanom, ko so „vitezki“ Madjarji nekoliko bolj barbarsko začeli madjariti Nemce v madjarorszagu, pa za to se Arpadovi sinovi ne zmenijo veliko, ki požrešno in teremtettovaje davijo in goltajo vse Nemadjare, tako dobro Nemce kakor Slovane, ne dajo se motiti v svojem opravilu. Za Slovake se Nemeč tudi ne požene, pač pa se za nje poganjajo Čehi in Rusi. — — — Kmalu tudi utegnejo Madjarji zdvijati nad „Matico slovensko.“ Že je neki madjaron predlagal v nekem listu, da bi „vlada“ Matici volila predsednika in „polovico odbornikov, da vlada naj „matičinemu“ delovanju odkazuje tir, naj se pri „matičinih“ obravnavanjih rabi ne le slovenski, ampak tudi madjarski jezik. Kdor pa bi se proti temu pregrešil, bil bi leto zaprt, ali pa bi moral plačati 1000 gold. Tako daleč so že na Slovaškem!

„Počenjajo Madjarji! In ta pest Azijatov, ki se pritepli v plodne ravnine ogrske in razgnali naše dede na vse vetrove, ti ljudje hote uničiti milijone in milijone Slovanov, ti ljudje, ki so skoro vse dobili od Slovanov, kar imajo: v jeziku imajo silo slovanskih besed, nošo, igre — čardaš je slovenski ples, kojega prosti Slovak bolje pleše kakor vsak Madjar — so sprejeli od Slovencev! Ti ljudje hote Slovane madjariti! Bore Slovan!

Madjarji pa naj nikar ne mislijo, da so vsi Slovani — razen Rusije, ki je po njih

mislih sicer enota, ki se pa ima potisniti v Azijo — ničla; da so Slovani od Boga vstvarjeni za madjarski želodec. Dobro naj pomislijo, da še pesti Hrvatov neso mogli obesiti na rep zdvijanega madjarorszaga. Pogosto naj si v spomin kličejo sporočilo, ktero jim je neki v ruski armadi visoko postavljen Baškir*) leta 1867. poslal: „Sporočite Madjarjem, da se ne bi tako mogočno veli, ker nas s tem le na se opozorujejo. Mi Baškiri še nismo pozabili, da so nam utekli in „mogli bi dobiti skomine in po nje priti in jih nazaj pritirati. — Madjarji, kje so Huni? kje so Avari? 48. leto? Baratom, le potrpi!“

Kaulus.

Pregled o delovanji ljubljanskega mestnega starešinstva v zadnjih 5 letih.

(Govoril dr. E. H. Costa v shodu političnega društva „Slovenija“ 11. junija 1874.)

(Konec.)

Politiške demonstracije. Najmarljivejšje je delal mestni odbor na tem polju. Prva priložnost se mu je ponujala precej pri nastopu nove dobe maja meseca 1869 vsled žalostnega dogodka na Jančjem. Mestni odbor je izrekel hvalo vojakom, da so branili nemške turnarje, in je poslal spomenico ministertvu, ki je pa bila tako enostranska in krivična, da je zoper njo izdelal ne samo odbor našega političnega društva „Slovenija“, nego tudi deželni odbor kranjski posebna pisma, in sicer deželni odbor naravnost na ministerski svet. Županu dr. Suppanu pa se je potrebno zdelo braniti mestni odbor zoper občno mnenje, da je namen te spomenice bil, izprositi od vlade za Ljubljano, ali celó za vso Kranjsko deželo izjemni stan.

4. januarija 1870 je sklenil mestni odbor do presvitlega cesarja, naj se v moči ohrani državna ustava.

Ko je padlo ministerstvo slavnega rojaka našega grofa Hohenwarta, je mestni odbor v dokaz svoje hvaležnosti izvolil grofa Beusta za častnega meščana.

*) Baškiri so rojeni bratje Madjarov, njih jezik je madjarskemu podoben, kakor jajce jajcu; prebivajo na Ruskem raztreseni tam ter tam; hitro gredo naproti narodnemu propadu, kmalu bodo Rusi. —

15. svečana 1872 je mestni odbor sklenil prošnjo do državnega zbora zarad direktnih volitev in sicer zavolj tega, „ker je čas tej misli ugoden in ker so tudi druge nemške občine enake prošnje sklenile“. Marca meseca 1873 je pa mestni odbor sklenil dvakrat zahvalna pisma zarad potrjenja postave o direktnih volitvah.

Finančne zadeve. Vse potrebe mesta so se povikšale; treba je bilo toraj mestnemu odboru tudi za nove dohodke skrbeti.

Sklenilo se je prodajati mestna posestva na močvirju. A deželni zbor za to potrebnega privoljenja ni dal, ker je prepričan bil, da se ta posestva sedaj ne bodo dala po dobri ceni in po vsi vrednosti prodati. Kaj pa stori potem mestni odbor? Sklene, da se imajo ta posestva ne naenkrat, ampak vsako leto le en del tako prodajati, da cena ne bode presegala 10000 gld. Po našem mnenji je ta sklep zoper mestno ustavo, in bi bila vlada opravičena, ga uničiti. In to je tudi naravno. Če dežela in deželni zbor nimata pravice najmanjšega dela svojega premoženja brez privoljenja cesarjevega oddati, kako bi potem mestni odbor posestva v vrednosti 40—60000 gld. sam lahko po vsaki ceni prodal! Pa tudi skrb deželnega zbora se je skazala kot popolno opravičena. Vsa ta posestva so se prodala po jako nizki, nektera tudi po prenizki ceni!

Dase otrese mesto oskrbovalnih stroškov za svoje bolnike, je dvakrat pravdo pričelo zoper kranjsko deželo pri državni sodnji. Prvič je tožba bila popolnoma odbita, in tudi druga tožba je bila le deloma uslišana.

Stroški so pa zmiraj rastli in primanjkljaj je postal zmiraj večji, tako da je mestni odbor sklenil loterijsko posojilo 1½ milijona, ktero se pa ne bo dalo izpeljati zarad slabega denarstvenega stanja našega cesarstva. In to bode morda sreča za mesto na dvojno stran. Prvič, ker je mesto dobilo 100.000 gld. kot kavcijo, ktera zapade, ako se loterijsko posojilo do 1. prosenca 1875. leta ne izvrši. In drugič, ker bi plačilo tega posojila mesto ob svojem času vendar-le preveč težilo.

Mestni blagajnik, nesrečni Gajdič, je mesto obškodoval za 6100 gld.

Konec leta 1873 pa so se sklenile sledeče mestne priklade:

lisici kisló postalo, zgodovina nič ne pové; pač pa nam priča določnost župnikovo, ktera mu najbrž tudi v tem primerljeju ni bila v škodo.

Prosimo tedaj, naj kat. Slovenci tudi z naprej vsestransko „Slovenca“ podpirajo; ker ne dá se tajiti, da današnje čase ima dobro kakor slabo časništvo največo moč. Prosimo zlasti tudi, naj se „Slovencu“ pošilja obilno inseratov. Mnogi „inserati“ listu tudi mnogo koristijo, nekaj ker je list zanimivši ter obrtnikom in ljudem sploh ustreza; nekaj pa tudi, ker listu nakloni nekoliko denarne pomoči. Čitali smo lani o nekem sklepu švicarskih obrtnikov, da si ne bodo nobenega liberalnega lista več naročevali in „insertate“ le kat. listom pošiljali. Nekaj mesecev potem se je popred neznan list bralcem zahvaljeval ter rekel, da zarad obilne naročnine in inseratov zdaj trdno na svojih nogah stoji. Prav tako! Dokler ne bo stara nemarnost nehala, čez slabe časnike tožiti, jih pa vendar-le z naročnino in inserati podpirati, toliko časa ne bo boljše. Zatoraj se priporočamo in prosimo, naj se blagovoli „Slovencu“ pošiljati obilno inseratov, kakor sploh družih dopisov, in „Slovenec“ se bo čedalje bolj utrjeval in tudi bralcem zadostoval.

Ker ima naročnikov čez tisuč in je toraj — saj kar je političnih slovenskih listov — najbolj razširjen, se bo tudi reč po inseratu najdalje in najpred izvedela. Opomnimo še, da inseratni kolek (štempelj) z naprej neha, da tedaj že zarad tega bo vsaki inserat toliko cenejši; pa znižali bomo tudi inseratno plačo, kar bomo največ mogli.

Naj odgovorimo še na eno mnogokrat stavljeno prašanje. Kdaj bo „Slovenec“ dnevnik? Dragi bralci! naravnost moramo reči: Zdaj še ne; kdaj pa to bo, ne vemo. Kakor ljudje sploh, tako tudi mi vsim ne moremo vstreči. Res je, da mnogo naročnikov želí, da bi „Slovenec“ postal dnevnik, in to moramo tudi vsi vedno pred očmi imeti, ali „ultra posse nemo tenetur“. „Slovenec“ se ne opira na delnice in delničarje, ampak edino le na naročnino. Če delničarji zahtevajo dnevnik in nič ne prašajo, ali jim delnice kaj nesejo ali nič, kdo sme kaj čez to? Zato „Narod“ tudi ne praša, koliko ima naročnikov; če jih nima dovolj, da bi se stroški poravnali, ima pa dolgove in — delničarje, dekler delnice niso zapravljené. „Slovenec“ pa s sedanjo naročnino zamore le vsaki drugi dan izhajati brez dolgá in kakor je že rečeno bilo, vse tudi vestno

plačuje. Na dnevnik s to naročnino ni misliti, jo povikšati, bi bilo gotovo prazno delo; kolikor bolj bi naročnino zvikšali, toliko več naročnikov bi odpadlo. Še letošnje povikšanje na 10 gld. je nekterim tako čez glavo, da se pritožujejo, ali pa tudi zmiraj le po 8 gld. naročnine pošiljajo. Prav za prav pa se naročnina ni nič povikšala, ker za 2 gld. lanskega leta niso naročniki „Slovenca“ dobivali četrtr leta, ampak le 2½ meseca.

Da naš prijatelj „Sl. Narod“ ne bo zopet kakošne neumne zinil, mu povemo, da to so moči, ktere nam dnevnik izdajati zabranjujejo. Da bi ne bilo duševnih moči, kakor je o novem letu sanjaril, je bedarija. Kadar bomo imeli toliko naročnikov, da bomo mogli vredniku dajati po 115 gld. na mesec, kakor „Narod“, bo moči povsod dovolj.

Drugi zadržek, da „Slovenec“ ne more biti dnevnik, so pa naročniki sami. Že o novem letu smo opomnili, da mnogo naročnikov ne želí, da bi „Slovenec“ bil dnevnik. In ravno to moramo danes reči. Kakor jih veliko želí, da bi bil „Slovenec“ dnevnik, tako jih nasproti še več želí, da naj le po trikrat na teden izhaja. Neki župnik nam je rekel, da bo 6 naročnikov iz njegove župnije odpadlo, če bo „Slovenec“

a) 10percentna priklada na vse davke za šolske zadeve;
 b) nova taksa za ogledovanje mesa;
 c) povikšala se je taksa za podeljenje pravice meščanstva od 10 na 20 gld.
 Kako je denarni stan mestaljubljanskega, pa najbolj kaže sledeča primerjava gospodarstva mestne blagajnice po računu 1866. in po proračunu 1874. leta.

D o h o d k i.		
	1866.	1874.
Dac	33548 gl.	91272 gl.
Takse	1948 „	1490 „
Doneski, povračila	51734 „	1578 „
Dohodki zemljišč	7856 „	5912 „
Prodana priprava	1968 „	500 „
Dohodki od Podturna	— „	4992 „
Obresti	19 „	48 „
Mestna priklada	— „	11200 „
Neprevideni in različni	82673 „	8373 „
Površna posojila	2528 „	— „
Vojaška gostaščina	3958 „	4738 „
	186236 gl.	130103 gl.
S t r o š k i.		
	1866.	1874.
C. k. davki	1544 gl.	1761 gl.
Ustanove	2302 „	2055 „
Učilnice	7082 „	17043 „
Doneski	977 „	537 „
Plača uradnikov	8950 „	14576 „
Plača služabnikov in mestne straže	3889 „	11700 „
Pokojnine	6405 „	8027 „
Priboljški	126 „	2076 „
Opraviška priklada	1600 „	— „
Remuneracije	75 „	1500 „
Uradne potrebe	2803 „	2641 „
Popotni stroški	317 „	100 „
Zdravstveni stroški	5498 „	4322 „
Preskrbovanje v bolnišnici	7985 „	2800 „
Varstveni stroški	4536 „	1121 „
Zdržavanje ulic, mostov itd.	22624 „	15020 „
Zdržavanje Podturna	— „	2607 „
Mestno snaženje	1930 „	5000 „
Mestna razsvetljava	9468 „	8000 „
Stroški daca	315 „	1140 „
Skupaj	88426 gl.	102026 gl.

Prenesek	88426 gl.	102026 gl.
Močvir	3716 „	240 „
Nakup novega orodja	1023 „	1040 „
Stroški gašenja	475 „	600 „
Vožnina	11 „	30 „
Posojila	2239 „	— „
Vojaško stanovanje	8408 „	5744 „
Nove stavbe	19666 „	48400 „
Neprevideni stroški	5241 „	4127 „
Dolgovi	49545 „	15891 „
Stroški	178806 gl.	178196 gl.
Dohodki	186236 „	130103 „

Presežek v letu 1866 7430 gl. —
 Pomanjkanje v l. 1874 48093 gl.
 In tako sklenem ta pregled, sodbo pa prepustim meščanom, ki naj sami izrečejo, ali so zadovoljni ali ne.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Št. Vida na Dolenjskem, 22. junija. (Izv. dop.) Osem in dvajsetletnica papeževa se morda na celem Kranjskem nikjer ni tako slovesno obhajalo, kakor pri nas. Ko je saboto zvečer odbila ura devet, začeli so po raznih krajih naše jako raztegnjene fare pokati možnarji, po vsih 20 cerkvah so zapeli zvonovi, in kakor bi bil trenil, začelo je ljudstvo radostno na oknih prižigati lučice, na homcih pa veličastne kresove, in v malo trenutkih bila je vsa fara razsvitljena. Ljudje so se tako rekoč skušali, kdo bo več lučic prižgal in svoje okno lepše okinčal. Po dnevi je hudo vreme razsajalo in mislili smo, da bode naša razsvitljava splavala po vodi, a imeli smo najlepši večer, kakor da bi se bila tudi natora z nami hotela veseliti nenavadne svečanosti. Množica ljudstva se je radostna in navdušena sprehajala od kraja do kraja ter ogledovala si razsvitljava, pa nikjer ni bilo najmanjšega nereda ali vrišča, ampak nekaka sveta resnoba je navdajala vse. Tudi crkvena slovesnost, katero smo drugi dan obhajali in pri kateri se je bilo zbralo toliko ljudstva, da v jako veliki cerkvi za vse prostora ni bilo, bila je sijajna, in do solz nas je ginilo, ko so zbrani po zavživanji kakor iz enega grla skupno zapeli himno papeževu, po sv. maši pa zahvalno pesem tako krepko in navdušeno, da so se skoro okna potresala. Slovesnost, katero so na prošnjo gosp.

fajmoštra obhajali stolni kaplan g. Klun, je trajala od desetih do ene popoldne, pa nam vendar le ni bila predolga, ampak smo se vsi veseli in zadovoljni razšli ter imeli le to edino željo, da bi nam milostljivi Bog dal tako slovesnost še mnogo let obhajati.

Po končani svečanosti pa smo kardinalu Antonelliju poslali ta-le telegram:

„Velika fara šentvidska na Dolenjskem je pod vodstvom svojega gospoda fajmoštra Matija Kulavica z naj gorečnejšo molitvijo in pobožnostjo obhajala preslavno Osem in dvajsetletnico sv. Očeta Pija IX. doma in v farni cerkvi; med sv. mašo je vsa zbrana množica z veliko navdušenostjo pela papeževu himno, na koncu pa zahvalno pesem ter ginjeno poslušala slovesni govor o sv. očetu, na prejšni večer pa med slovesnim zvonjenjem razsvetlila vsa stanovališča in na homcih zažgala vesele kresove. Zdaj ko je vse končano, omenjena fara s svojimi dušnimi pastirji preslavnemu namestniku Kristusovemu Piju IX. izreka svojo najponižnejšo vdanost, pravo otročjo ljubezen, stanovitno zvestobo in najprisrčnejša vošila za tolikanj zaželeno zmago sv. cerkve in njenega višjega pastirja, in želi, da bi po zadobljenem miru življenje sv. očeta bilo podaljšano še za mnoga leta.“ Č. g. Luka Jeran, častni kamer-nik sv. očeta, je blagovoljno telegram poslal v Rim, ker pri nas telegrafične postaje nimamo.

Naše ljudstvo je pri tej slovesnosti sijajno pokazalo, kako čišla, ljubi in spoštuje sv. očeta, in da vsa prizadevanja nekih ljudi v njegovem srcu zatreti sv. katoliško vero so zastonj. Prav so tedaj sv. oče imeli, ko so v nekem ogoru rekli, da ne mogočni vladarji, ampak katoliško ljudstvo jih bode rešilo. Pri taki vnemi rečem z g. pridigarjem. Pri takem verskem prepričanju, kakoršno se je ta dan razodevalo pri nas, se nam za cerkev in njenega glavarja ni treba bati, ampak s trdnim zupanjem smemo pričakovati, da bodo sv. oče, ki že sedaj tako velikansko moralično zmago obhajajo, doživeli tudi še vnanjo zmago, po kateri tolikanj hrepeni njih očetovsko ljubezni polno srce!

Iz Bačne na Dolenjskem, 20. junija. (Izv. dop.) (Naše ceste in druge zadeve.) Odkar je dala vlada ceste cestnim odborom iz rók, se one, rekel bi, skorej po vsem kranjskem, zlasti pa kantonska cesta, ki krene iz Grozupljega proti Dobropolju, v najslabšem in naj žalostnejšem stanu.

Ni ga, da bi skrbel ne za posipanje, ne za popravlanje naše ceste, kakor da bi bili v azijatskih pustotah, ne pa v ljubljanskem okraju. K večemu se pripelje kak načelnik cestnega odbora (zavolj dietov, kali?) v naše kraje, nekoliko ogleda in tudi meri, in s tim, da se odpelje, je tudi cesta popravljena — saj za pol leta brez vsega nasipanja; čez pol leta se spet pripelje, in takó gre ta reč naprej od leta do leta.

Ti pa, kadar si primoran po naši cesti peš hoditi ali voziti se, oskrbi se z dolgo in močno palico, da boš laglje jame in skale preskakoval; ako se pa voziš, naloži si na voz še par koles, kadar se ti ktero razbije, da imaš drugo pri rokah. Če se ti pa primeri, da par dni zaporedoma dežuje, kakor letos večkrat, si v največji nevarnosti utoniti. Zakaj ne oskrbi nihče, da bi se cesta saj po nekterih krajih nekoliko povikšala, kar bi malo truda in stroškov prizadjalo, ali da bi se kake znamenja, n. pr. preklje zasadile in se tako vedilo, kodi cesta gre? Na levo in desno so brezna. O g. Pajk, kako zelo vas pogrešamo!

dnevnik. Ni dolgo, kar je nek župnik vpričo mnogo družih prašal, če bo zanaprej „Slovenec“ dnevnik, in ko mu povemo, da ne, se je na-nj naročil, sicer, je rekel, bi se gotovo ne bil. In pritrdili so mu vsi pričujoči. Takih želj smo izvedeli mnogo ustmeno in jih shranujemo tudi pismene. Ker se, kakor smo rekli, le na naročnino naslanjamo, se moramo tudi po željah večine ravnati. Upamo, da se bo manjšina tudi rada večini podvrgla, dokler se okoljščine ne spremené in se znabiti tudi njih želje ne spolnijo.

Sicer pa mislimo, da, dokler se okoljščine ne spremené, trikratno izhajanje res zadostuje. „Narodu“ in drugim „Slovenec“ ni nobene na dolgu ostal. Da bi „Narod“ resnice iskal, bi jo bil že najdel; ali pri svojem strastnem zadržanju je ne bo najdel, naj bi tudi „Slovenec“ dvakrat na dan izhajal. Naročnikom, upamo, da „Slovenec“ tudi zadostuje, kolikor more in sme. Vsih časnikov naročnikom „Slovenec“ tudi kot dnevnik ne bi mogel nadomestovati. Da pa po njem zvedajo, kaj govorijo, pisarijo in delajo brezverski časniki in dandanašnji liberalci sploh, je gotovo; da se po „Slovenec“ lahko napadeni zagovarjajo in sploh napake grajajo, so se tudi že vsi lahko prepričali.

Res nam je neki naročnik že pred meseci pisal: „Nisem dalje naročnik, ker mi „Slovenec“ ne zadostuje“. Dobro; kar odkritosrčno Vam rečemo: Nam tudi ne. Ali kaj pomaga? Za katoliški list je drug vatel. Liberalna gospóska bi rada, da bi jo le hvalili, vsa njena dela odobravali, ali vsaj — molčali. Katoliški list tega ne more; za „Slovenca“ je vse smrtni greh — naj le na pol zine, že bo zasežen in v večne temnice ali ogenj obsojen! In tako se morajo prav dobri spisi ali na stran djati, ali pa tako skrajšati in prirezati, da prav veliko prvotnega zgubé. Glejte dragi, to je vzrok da ne zadostuje. Tedaj imejte potrpljenje ž njim, saj še ni zadnji večer in jutri še ne sodnji dan, zna še vse drugač priti. Ravno tako za nič pa „Slovenec“ tudi ni, to spričevalo mu gospóska sama daje. Če bo list v 14 dneh po trikrat ugrabljen, kakor se je „Slovenec“ že zgodilo, mora že nekaj biti, sicer bi bila dotična gospóda s svojim „freyexemplarom“ zadovoljna.

Tedaj dragi naročniki, da se vsi zopet vidimo!

„Slovenec“.

Strašanska povodenj, letos že v drugo, po naši dolini blati travnike in končuje poljske pridelke. V prvič je voda vzela, kar je mrazu ostalo, turšico krompir, fižol in polovico ozimine — ljudje so pokončane njive s prosom obsejali; druga povodenj, koja trpi že čez tedenj, bo gotovo tudi še proso vzela. Kmet, kaj boš jedel, ti, tvoja družina in živina, to nikogar ne briga, samo da boš o pravem času davke plačal, bo vse dobro. Z dobro vestjo se sme reči, da po naših nižinah vsako leto voda petkrat toliko škode naredi, kakor drugod, kjer voda polja ne doseže, in od enako velikih zemljišč po ravno toliko davkov na leto plačujejo. Pa na to se čisto malo ozir jemlje, temuč zvršuje se strogo: plati Kranjac! Kar ni voda vzela je pa uni dan, to je 5. junija, toča podrobila. S tužnim srcem vsi kličemo: Bog pomagaj!

U. Dunajski, 24. junija. Dunajski ustavoverci so 21. t. m. v Kremsu imeli nekak shod (Parteitag), pri katerem so izrekli svojo nado, da bode vlada natančno izvrševala nove verske postave in da bode o izreji duhovnikov državnemu zboru kmalo predlagala primerne postavne načrte. V enakem smislu so se izrekli o novih šolskih postavah in konečno so obžalovali, da se nemški Saksonci na Sedmograškem tako hudo zatirajo. „Int. Corresp.“ vsled tega ustavovercem bere hude levite ter jih vpraša, se li res čutijo tako močne, da zveze z ogerskimi ustavaki več ne potrebujejo? Naj le pomislijo, pravi, koliko dobrega so jim ti skazali pred tremi leti. Kaj bi li rekli, če bi madjari v resoluciji izrekli svoje obžalovanje o zatiranju Slovanov v Cizlajtaniji? Prav tako; le pustimo te može, da se bodo sami vjedli. Pomenljivo je tudi to, da so v tem shodu ustavaki sami očitno pripoznali, da se na političnem obnebu kaže neka nevihta. Mi se je čisto nič ne bojimo, kajti vsaka taka nevihta bo konečno le ustavovercem škodovala.

Česka, 24. junija. Staročeski volilni odbor je 21. t. m. razglasil kandidate za prihodnje volitve; za mesta jih je 29, za kmečke občine pa 47. Tudi bivši učni minister Jireček je med njimi in z njim vred še več takih, ki zdaj še le prvič kandidirajo. Ni dvoma, pravi še „N. fr. Presse“, da bodo vsi izvoljeni, ker mladi že odjenjujejo in v svojem listu naznanjajo, da tudi njihovi kandidati, če zmagajo, ne vstopijo v deželni zbor. V volilnem oklicu Staročehi pravijo, da se trdno in zvesto drže deklaracije, ktero je narod enoglasno sprejel za svoj program. Naš narod in cesar sami so pripoznali, da porazumljenje je edina zanesljiva pot za vtrjenje trdnega očitnega prava. To pot je naš narod priporočil že s sklepom deželnega zbora l. 1871. To pot smo vsaki čas pripravljene nastopiti. Porazumeti se hočemo, nepogojno podvreči se nikdar ne.

V Ogerskem zboru je poslanec Tisza ministerskega predsednika vprašal o spremembi v vojnem ministerstvu. Bitto je odgovoril, da Kuhn je odstopil prostovoljno, da pismo cesarjevo ni bilo podpisano tudi od Androssya, prihaja od tod, ker se je bilo na to pozabilo. Ime državni vojni minister nima nič spodtakljivega, ker država ravno to pomeni, kakor monarhija.

Hrvaška, 20. junija. (Izv. dop.) Vse zakonske osnove za bodoče zasedanje našega zbora so gotove, zdaj je samo vprašanje, kdaj bomo mogli zborovati. Zemlja zdihuje po organizaciji, ali madjarska gospoda v Pešti tega noče slišati. Najnovejše vesti iz Ogorske javljajo, da bode ogerski zbor še delj časa zboroval, ker ima tako važno volilno reformo

pretresati. Mi moramo pa le čakati, akoprem bi naši poslanci lahko Pešto zapustili, ker za zdaj ne bodo nikakoršni predlogi stavljeni, ki bi se tikali naše domovine. Naj brž se bodo naši poslanci meseca avgusta v Zagrebu zbrali.

Veliko nezadovoljstvo je pri nas prouzročil razpust vsega osebja narodnega gledališča. Velik deficit 15.000 goldinarjev je temu kriv. Pod nespretno intendanturo g. Vardijana se je več potrosilo, nego je bilo treba, posebno za opero, ki se je bila od lani na našem gledališču stalno vpeljala. Opera, se ve, da mnogo stoji, ali pameten in previden ter za narodno stvar navdušen mož bil bi gotovo tudi tukaj vsem zaprekam v okom prišel, ali dosedanji intendant je z vsem nespretno upravljaval in menda opero, ki se je bila jela tako lepo razvijati, upropastiti želel, kar se je zdaj žali Bog tudi zgodilo. Osojbe je razpuščeno, da celo skladatelju Zajcu, enemu naj bolj zaslužnih mož pri našem gledališču, je služba odpovedana. To so posledki neveljave uprave. Da vendar vse ne propade in da se opera ohrani, potegnil se je ban sam za gledališče ter se posvečoval z nekterimi možmi, ki so prevdarjali, kako da se ima deficit pokriti in opera po mogočnosti rešiti pred poginom. Narodna opera je velike važnosti, kajti ona vzbujuje narodni ponos, med tem ko opereta, ktera bi se bržkone mesto opere zavlekla na naš oder, večidel samo nrvnost spodkopuje. Modrosti je treba tudi tukaj, da naš narodni hram muz ne propade, kajti dozdej je zemlja zanj mnogo žrtvovala — in to zemlja, ki je zdaj revna ter komaj svoje najpotrebnejše stroške izplačuje.

Za pričetje jugoslovanskega vseučilišča v Zagrebu se delajo velike priprave. Komitê, ki ima za vso slovesnost priprave priskrbeti. je že izbran. Ta dan mora biti lepo proslavljen ter mislimo, da se ga bodo vsa slavenska plemena udeležila po svojih zastopnikih. Bog daj, da bi bil ta dan začetek boljše sreče za nas južne Slovane, pa tudi dan boljše sloge in edinstnosti vsih bratskih plemen. V to ime Bog pomoz!

Vnanje države.

Pruska, 24. junija. Poznanski stolni kapitel je višjemu prezidentu odgovoril, da cerkvene postave natanko določujejo, kdaj je škofijska stolica izpraznjena. Zdej pa se to še ni zgodilo, zato pa kar naravnost povedo, da ne bodo volili novega škofijskega oskrbnika in ga tudi ne morejo. Ob enem je duhovščina enoglasno izrekla, da hoče le grofa Ledohov-

skega spoznati za svojega škofa. Vlada pa le noče odjenjati in bode kmalo zaprla tudi kulmskega škofa barona Marwitza. Škofje pa se nameravajo zbrati v Fuldi, da se bodo posvetovali o svojem daljnem zadržanju.

Laškina, 24. junija. V Rimu so v cerkvi sv. Petra 21. t. m. slovesno obhajali 28letnico papežev. Iz vseh krajev sveta je došlo brezštevilno vošil v Rim, kar mora vsakega katoličana z veseljem napolniti; le laški liberalci so neobčutljivi za ljubezen, ki se od vsih strani skazuje sv. očetu, ter so na večer 21. t. m. pred Vatikanom napravili velik škandal. Zbrano ljudstvo je z veseljem pozdravljalo sv. očeta, ki so bili prišli k oknu; pa skriti liberalni agenti so zasmehovali ljudstvo in nektare celó zaprli. Množica se je vsled tega mirno razšla in sv. oče so se umaknili od okna. O odgovoru sv. očeta na vošila kardinalov hočemo prihodnjč obširneje govoriti.

Španjska, 21. junija. Karlisti v Momhi se zbirajo; vojvodinja madridska je 12. t. m. prišla v Durango. V Estelo, kjer se shajajo biskajski Karlisti, so poslali 4 velike kanone, ktere so dobili iz vnanjih dežel. Vse kaže na to, da se bodo pri Esteli kmalo udarili. Izid te bitve bo odločiven za obe stranki.

Odgovor iz Rima

na šentviški telegram je dospel sv. Janeza Krstnika večer o 1/2 9 in se glasi: Sveti Oče so iz Tvojega daljnopisa spoznali prav posebno spoštovanje ondotnega ljudstva do Njih. Njih Svetost Tebi, duhovnemu očetu Kulavieu, in vsim vernim prirsčno zahvalo naznanujejo in vsim posameznim apostolski blagoslov z največo ljubeznijo podelé.

Jak. kardinal
Antonelli.

Eksekutivne dražbe.

26. junija 2. Jur. Lipovec-ovo iz Seča (1080.) v Kočevji. — 3. Jak. Keše-tovo z Brezove gore (420 gl.) v Krškem. — 3. Ant. Bajukovih dedičev iz Zvržeka (2388 gl.) v Metliki. — 2. Greg. Homovcevih otrok s Hriba (860 gl.) na Vrhniki. — 3. And. Vrinskole vo iz Ponikve (480 gl.) v Črnomlju. — 2. Jož. Rozman-ovo iz Luž (2277 gl.) v Kranji. — 2. Pet. Udovič-ovo iz Rožancev (1140 gl.), — 2. Jan Urbas-ovo iz Dolen. Vasi (1109), — 2. Andr. Švigel-ovo iz Dolenje Vasi (1141 gl.) 2. Ed. Kanc-ovo iz Rakkeka (7417 gl. 50 kr.) vse v Planini. — Ant. Hribovšek-ovo iz Podbukovja (722 gl.) v Litiji. — 1. Fr. Tekavčič-ovo iz Brezovega dola (726 gl.) v Žužembergu. — Andr. Venden-ovo iz Krtine (1660 gl.) na Brdu, — 1. Mat. Pevc-ovo iz Močvirja (1655 gl.) v Krškem.

Prva občna zavarovalna banka „Slovenija“ v Ljubljani.

Dovoljujemo si naznanjati p. n. gg. duhovnikom, županom in drugim prijateljem našega zavoda, da potuje sedaj naš gospod

Franjo Virk,

ravnateljski nadzornik, po Dolenjskem in Notranjskem, da nabira oglase za banko „Slovenija“, ter prosimo, da se mu pri nabiranju oglasov pomaga kolikor mogoče.

V Ljubljani, 24. junija 1874.

Ravnateljstvo.

Opiraje se na zgornje oznanilo, si dovoljujem p. n. gg. duhovnike, župane in druge prijatelje našega zavoda prositi, da blagovolijo zavarovati se voljno občinstvo na moj prihod pripravljati.

V Ljubljani, 24. junija 1874.

Franjo Virk,
ravnateljski nadzornik banke „Slovenija“.